

Handslaget

- en kvalitativ studie av fyra idrottsföreningars syn
på Stockholmsmodellen

Fredrik Sohlberg

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Examensarbetet 90:2006
Läroarbuden: 2004-2007
Seminarieledare: Leif Strand & Suzanne Lundvall
Examinator: Jane Meckbach

Förord

Denna studie påbörjades under hösten 2006 parallellt med att jag studerade andra kurser vid GIH under 2006 och 2007. Tidsplanen var till en början satt att studien skulle vara klar våren 2007. På grund av olika omständigheter gjordes dock ett uppehåll i undersökningen efter genomförda intervjuer. Under hösten 2008 återupptogs arbetet för att bli slutfört i januari 2009. Avslutningsvis vill jag framföra ett tack till alla som varit mig behjälplig i mitt arbete.

Fredrik Sohlberg, Täby 2009-01-13

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka fyra idrottsföreningars syn på Handslaget, utifrån Stockholmsmodellen. Frågeställningarna är följande:

- 1) Vem styr över Handslaget, d.v.s. vem har den organisatoriska makten?
- 2) Vilka gynnas när idrottsföreningars och skolans fält korsas?
- 3) Vilka konsekvenser kring idrottsföreningars engagemang i skolan framträder i Stockholmsmodellen?

Metod

I studien intervjuades fyra personer som var och en representerade olika nätverk och företrädde var sin idrottsförening. Intervjumetoden var av kvalitativ art med öppna frågor. Intervjuerna sammanställdes och analyserades utifrån forskningsläge och teori.

Resultat

Föreningarna har en organisatorisk makt, i något nätverk är även kommunen styrande. Av intervjuaren att döma så framkom det även att det tros ligga en dold, politisk agenda bakom Handslaget. Det finns flera parter som gynnas; idrottsföreningarna, skolan och de barn som deltar i aktiviteterna. Huruvida fler har börjat idrotta tack vare Handslaget och om fler icke fysiskt aktiva barn börjat idrotta mer kan inte resultaten visa. Samarbetet mellan idrottsföreningar och skolor har generellt sett fungerat bra i Stockholmsmodellen. En del skolor har sett Handslaget som värdefull avlastning men av intervjuerna framkom även att det istället borde ha getts mer tid för idrottslärarna och ämnet idrott och hälsa samt att det inte är föreningarna som borde göra det här jobbet.

Slutsats

Idrottsföreningarnas syn på Handslaget utifrån Stockholmsmodellen var övervägande positiv. Handslaget har varit en positiv injektion, framförallt för idrottsrörelsen. Synen på nätverkssamverkan var också övervägande positiv. Handslaget har emellertid inte varit problemfritt. De problem som uppdagats antas dock ligga på ett högre politiskt plan.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 Inledning.....	1
1.1 Introduktion.....	1
1.2 Bakgrund.....	1
1.2.1 Handslaget.....	2
1.2.2 Stockholmsmodellen.....	3
1.2.3 Idrottspolitik.....	4
1.3 Forskningsläge.....	6
1.3.1 Läroplanstillägg.....	6
1.3.2 Bunkefloprojektet.....	7
1.3.3 Lars-Magnus Engströms studier.....	7
1.3.4 Idrottsrörelsens samverkan med skolan inom ramen för Handslaget.....	8
1.3.5 Hallandsmodellen.....	9
1.3.6 När fälten korsas.....	10
1.3.7 Nordiska projekt.....	11
1.4 Syfte och frågeställningar.....	11
1.5 Teoretisk utgångspunkt.....	12
1.5.1 Inledning.....	12
1.5.2 Bourdieus nyckelbegrepp.....	13
2. Metod.....	16
2.1 Val av metod.....	16
2.2 Urval.....	16
2.2 Procedur.....	17
2.3 Analysmetod.....	18
2.4 Tillförlitlighet.....	19
3 Resultat.....	20
3.1 Vem styr över Handslaget, d.v.s. vem har den organisatoriska makten?.....	20
3.2 Vilka gynnas av Handslaget när idrottsföreningars fält och skolans fält korsas?.....	22
3.3 Vilka konsekvenser kring idrottsföreningars engagemang i skolan framträder i Stockholmsmodellen?.....	24
3.3 Sammanfattning av resultaten.....	27
4. Sammanfattande diskussion.....	28
4.1 Vem styr över Handslaget, d.v.s. vem har den organisatoriska makten?.....	28
4.2 Vilka gynnas när idrottsföreningars fält och skolans fält korsas?.....	29
4.3 Vilka konsekvenser kring idrottsföreningars engagemang i skolan framträder i Stockholmsmodellen?.....	31
4.4 Reflektion och tillförlitlighet.....	32
4.5 Slutsats.....	33
4.6 Slutord och vidare forskning.....	34
Käll- och litteraturförteckning.....	35

Bilaga 1 Käll- och litteratursökning

Bilaga 2 Intervjuguide

Bilaga 3 Goda exempel

1 Inledning

1.1 Introduktion

Sällan eller aldrig har skolan genomfört ett projekt som varit så positivt och som uppskattas så mycket av både barn och föräldrar. Det har gett energi att gå vidare. [---] Det var en häftig känsla att upptäcka helt nya talanger bland barnen. [---] Många som i vanliga fall inte legat så långt framme gjorde nu succé. Häftigt! [---] I några fall uppskattades aktiviteter så mycket att barnen inte ville gå tillbaka till skolan och efterföljande lektioner – man ville skolka!¹

Handslaget har varit något unikt inom svensk idrott. Aldrig tidigare har det förekommit ett utvecklingsprojekt av den omfattning som Handslagets storlek innebar. Under en fyraårsperiod satsades en miljard kronor i statliga medel på idrotten i Sverige.² Det övergripande budskapet med Handslaget var att få fler människor fysiskt aktiva.³

Flera utvärderingsrapporter på området har nu börjat läggas fram, flertalet av dessa har iscensatts av Riksidrottsförbundet (RF).⁴ Tack vare Handslagets mångfald och komplexitet behövs projektet belysas utifrån många olika infallsvinklar för att kunna dra rättvisa slutsatser av dess effekter. Min undersökning, i sin tur, utgår från en arbetsmodell som Stockholms Idrottsförbund arbetat efter. Se 1.2.2.

1.2 Bakgrund

För att få en inblick i ämnet följer nedan en presentation av Handslaget, Stockholms Idrottsförbunds Handslagsmodell och svensk idrottspolitik.

¹ Anders Nissar <anders.nissar@stockholmsidrotten.se> Handslaget: Rapporter År 3, 2006, <<http://www.rf.se/stockholm/files/{107AD98F-E601-4129-9415-2D5037E22694}.pdf>> (Acc. 2007-01-06).

² SOU: 2008:59 *Föreningsfostran och tävlingsfostran. En utvärdering av statens stöd till idrotten* (Stockholm: Statens Offentliga utredningar, 2008), s. 180 f.

³ Föreläsning 27/11 2006 med Lars-Magnus Engström, Handslagskonferens Bosön, egna anteckningar, Fredrik Sohlberg, Stockholm.

⁴ SOU 2008:59, s. 298 ff. Se även forskningsrapporter på www.rf.se. För presentation av RF, se SOU 2008:59, s. 65.

1.2.1 Handslaget

Handslaget var ett statligt stöd som inte ingick i de ordinarie statsanslagen. Med hjälp av överskott från Svenska Spel satsades en miljard kronor på idrottsrörelsen mellan januari 2004 till juni 2007. När regeringen 2003 beslöt att sjösätta Handslaget gick det under benämningen "Ett handslag med idrotten".⁵ I dagligt tal har det sedan kommit att kallas Handslaget.⁶ Hela projektet var uppdelat i fyra perioder där den totala summan stegrades för varje period. Detta är med andra ord enskilt lika mycket pengar som normalt årligen anslås till idrottsrörelsen.⁷ Pengarna ombesörjdes av RF och kunde sökas av såväl enskilda idrottsförbund som enskilda idrottsföreningar.⁸ Vad var då tanken med Handslaget? Ja, hela Handslaget var till sin utformning komplex. Det fanns t.ex. olika sätt att söka medel på och projektet syftade till att utveckla fem olika målområden⁹:

- Öppna dörrarna för fler.
- Hålla tillbaka avgifterna.
- Satsa mer på flickors idrottande.
- Delta i kampen mot droger.
- Intensifiera samarbetet med skolorna.

Doktoranden Joakim Åkesson skriver i en artikel att statens motiv till Handslaget är att stimulera idrottsrörelsen till att utveckla verksamheten så att barn och ungdomar får fler möjligheter att röra på sig, eftersom barn och ungdomar rör sig allt mindre. Denna grupp har idrottsrörelsen svårt att nå idag. Genom Handslaget kan staten påverka idrottsrörelsen i syfte att öka den svenska välfärden.¹⁰

Området som handlar om samverkan mellan idrottsföreningar och skolorna är det som är i fokus i denna studie. Detta målområde blev Distriktsidrottsförbunden (DF) tilldelade att ansvara för.¹¹ DF är RF:s regionala organisationer och indelningen följer i huvudsak landets länsgränser. Dess centrala uppgift är att företräda den regionala idrotten.¹² Stockholms

⁵ SOU 2008:59, s. 180.

⁶ SOU 2008:59, s. 181 ff. Handslaget har fått en efterföljare som kallas Idrottslyftet.

⁷ Ibid., kap 5.

⁸ Ibid., s. 180 f.

⁹ Ibid., s. 299.

¹⁰ Joakim Åkesson, "Hur kan Handslaget tolkas?", *Svensk Idrottsforskning* (2005:3), s. 33.

¹¹ Ibid., s. 301.

¹² SOU 2008:59, s. 68 f.

Idrottsförbundet är ett s.k. DF. I nästa avsnitt följer en presentation den arbetsmodell avseende som Stockholms Idrottsförbundet använt sig av.

1.2.2 Stockholmsmodellen

Stockholms Idrottsförbunds Handslagsmodell har jag valt att kalla Stockholmsmodellen. Stockholmsmodellen var på sitt sätt unik i detta sammanhang och fanns inte i någon annan del av Sverige.¹³ Den fungerade på följande vis. Varje stadsdel i Stockholms stad samt varje kommun i Stockholmsdistriktet bildade ett nätverk bestående av representanter för minst tre idrotter och tre föreningar, ett antal skolor samt företrädare för skol- och idrottsförvaltning i respektive stadsdel och kommun. Totalt fanns 39 nätverk. I varje nätverk fanns en styrgrupp med representanter för de olika grupperna. Den lokala idrottsalliansen eller en större idrottsförening hade huvudansvaret för verksamheten och bar likaledes det ekonomiska ansvaret. Riktlinjer för hur nätverksarbetet skulle bedrivas fanns beskrivna i dokument.¹⁴ Av naturliga skäl har arbetet och upplägget i de olika nätverken skiljt sig åt beroende av dess skilda förutsättningar. Bl.a. kan det konstateras att vissa nätverk genomförde sin verksamhet på dagtid/skoltid, andra i direkt anslutning till "fritids" och vissa använde sig av temadagar.¹⁵ Gemensamt kriterium för aktiviteterna var att dessa skulle genomföras på och i anslutning till skolan eller fritids och inte på bekostnad av ordinarie idrottslektioner. Avslutningsvis, för att verksamheten skulle fungera avseende schemaläggning, lokaler och anläggningar, logistik, ekonomi m.m. avsattes även resurser för administration.¹⁶

Förbundet hade ett flertal mål med Handslaget. Förenklat kan det sammanfattas som att förbundet:

- ville skapa ett bestående intresse för idrott hos ungdomar,
- ville ge barn och ungdomar en chans att välja en idrott som passar,
- erbjuda skolorna möjlighet att erbjuda fler tillfällen till daglig fysisk aktivitet,
- utbilda fler ledare,

¹³ Ibid.

¹⁴ Anders Nissar <anders.nissar@stockholmsidrotten.se> Handslaget: Regler och principer, 2006 <<http://www.rf.se/stockholm/files/{107AD98F-E601-4129-9415-2D5037E22694}.pdf>> (Acc. 2007-01-06).

¹⁵ Informant 2 i denna studie.

¹⁶ Samtal med Anders Nissar <anders.nissar@stockholmsidrotten.se> Oktober-November, egna anteckningar, Fredrik Sohlberg, Stockholm.

- skapa nätverk mellan idrottsrörelsen, skolan och kommunerna i Stockholms län respektive stadsdelarna i Stockholms stad.¹⁷

I huvudsak handlade det alltså, som tidigare nämnts, att få fler barn att ägna sig åt fysisk aktivitet. Prioriterad målgrupp för Stockholms Idrottsförbund (SIF) var elever i år 4-6 där aktiviteterna skulle präglas av lekfull idrott. En barnvänlig pedagogik prioriteras och tävlingsinriktad träning var inte aktuellt, vilket kan jämföras med vad som sägs i Lpo94.¹⁸ En förutsättning för att lyckas med detta var en anpassad ledarutbildning. Det erbjöds alla ansvariga ledare i form av en speciell ”Handslagsutbildning”, i samarbete med SISU Idrottsutbildarna i Stockholm. Alla Handslagsledare har dock inte varit utbildade.¹⁹

Sammanfattningsvis bygger Stockholmsmodellen således på att: erbjuda fler tillfällen för barn i de yngre skolåren daglig fysisk aktivitet, att detta sker genom en samverkan i nätverk med skol-, idrotts- och kommunala representanter samt att detta sker med ”Handslagsledare” i anslutning till skolan eller fritids.

För att sätta in Handslaget i sin rätta plats presenteras i nästa avsnitt dels hur relationen stat och idrottsrörelse ser ut och hur den har formats genom åren och dels vad själva Handslaget i sig innebär och innefattar. När vi nu skapat oss en bild av vad Handslaget är och hur arbetet i Stockholm fungerar ska vi se närmare på vad som forskats på detta område.

1.2.3 Idrottspolitik

Idrottsrörelsen tilldelas varje år statliga medel, för närvarande cirka en miljard kronor. Avsikten här är dock inte att presentera idrottens finansieringskällor eller vilka olika offentliga stödformer som finns, såsom exempelvis lokaliseringsbidrag eller anläggningsstöd.²⁰ Handslaget räknas inte till de ordinarie statsanslagen men är statsfinansierat. Därmed kan det vara av visst intresse att nämna något om den statliga idrottspolitikerna och relationen stat och idrottsrörelse.

¹⁷ Anders Nissar <anders.nissar@stockholmsidrotten.se> Handslaget: Rapporter år 3, 2006

<<http://www.rf.se/stockholm/files/{107AD98F-E601-4129-9415-2D5037E22694}.pdf>> (Acc. 2007-01-06). s. 1.

¹⁸ Skolverket, *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet: Lpo 94* (Stockholm: Fritzes, 2006),

¹⁹ Samtal med Anders Nissar <anders.nissar@stockholmsidrotten.se> Oktober-November, egna anteckningar, Fredrik Sohlberg, Stockholm.

²⁰ SOU 2008:59, kap. 5.

Idrottsrörelsen är utan tvekan en av Sveriges stora massrörelser. En bidragande del till detta är de statsstöd som tilldelats sedan förra seklets början. Idrottshistorikern Johan R Norberg påpekar att statens främsta idrottspolitiska mål har varit att främja svensk idrott som en frivillig rörelse i den ideella sektorn. Detta har varit ett mål allt sedan statsanslagens införande.²¹ Relationen mellan stat och idrottsrörelse har byggts på ett implicit kontrakt.²² Kortfattat kan det förklaras på så vis att regering och riksdag åtog sig ett övergripande ansvar för idrottsrörelsens existens och utveckling medan idrotten fick rätt till statsstöd med stort självbestämmande. Självbestämmandet var stort men inte helt fullständigt i och med att idrottsrörelsen var skyldig att uppfylla vissa statliga intressen, t.ex. när det gäller idrottens betydelse för samhällsnyttan.²³ Det kan även konstateras att den statliga idrottspolitiken gynnat vissa grupper och andra har missgynnats. Staten själv kan anses vara en vinnare i sammanhanget, då idrottsrörelsen trots allt till stor del varit egenfinansierad, mycket tack vare ideella insatser. Med små medel har staten således kunnat stötta en samhällsnyttig verksamhet. Likaså kan den organiserade föreningsidrotten och då framförallt RF se sig som vinnare eftersom organisationen kunnat behålla sin självständighet samtidigt som den fått statliga medel. Utöver detta har RF fått förvaltnings- och fördelningsansvar över de statliga anslagen, vilket har bidragit till att ge RF en särställning inom svensk idrott.²⁴ RF:s stora inflytande har därmed även försvårat för andra organisationer, som exempelvis Friluftsrörelsen, att få ta del av kakan.²⁵

1970 fastslogs ”idrott åt alla”-politiken, vilken bygger på de övergripande idrottspolitiska mål som nämndes ovan.²⁶ Vad har hänt efter det? Norberg menar att några större idrottspolitiska förändringar inte har skett sedan dess även om motionsidrottens inflytande ökat på bekostnad av föreningsidrotten och dessutom har elitidrotten mött en tilltagande kommersialisering och professionalisering, vilken i sin tur kan komma att leda till idrottspolitiska förändringar på sikt. Idrottsrörelsen har detta till trots fortfarande en framträdande plats i olika statliga dokument. Det finns emellertid tecken på nya idrottspolitiska tendenser. Statens målformuleringar avseende bidrag tycks ha blivit både bredare och mer explicita och krav på

²¹ Johan R Norberg, ”Statsstöd och egenansvar – en karaktäristik av statens idrottspolitik”, *Svensk Idrottsforskning* (2003:2), s. 30.

²² *Ibid.*, s. 32.

²³ *Ibid.*, s. 33.

²⁴ SOU 2008:59, s. 163 ff.

²⁵ Norberg, s. 33 f.

²⁶ SOU 2008:59, s. 94 f.

redovisning har ökat. Statens stöd syns mer få formen av ersättning istället för stöd.²⁷ Det är bl.a. i ljuset av dessa nya tendenser Handslaget ska ses.

1.3 Forskningsläge

Hur ser forskningsläget på detta område ut? I och med att Handslaget idrottspolitiskt sett varit en unik satsning är det först nu som det går att finna jämförbar forskning på detta område. Jag kommer till en början att belysa några studier och projekt som inte har med Handslaget att göra men som på många vis ändå har koppling till Handslaget. Därefter kommer några av RF:s utvärderingsprojekt avseende Handslaget att presenteras. Dessa projekt har pågått parallellt med min undersökning och avslutades 2007, i anslutning till Handslagets sista år.

Områdena idrottsundervisning i skolan samt barn- och ungdomsidrott finns representerade var för sig i olika studier men sällan tillsammans. Detta konstaterar sociologen Tomas Peterson i en artikel i Svensk Idrottsforskning.²⁸ Peterson är en av de delaktiga i RF:s utvärderingsprojekt av Handslaget, där de två områdena först nu har börjat studeras tillsammans. Vi får anledning att återkomma till Peterson i slutet av detta avsnitt så låt oss istället börja i en annan ända.

Det övergripande budskapet med Handslaget var alltså att få fler människor fysiskt aktiva.²⁹ När det gäller målområdet skolsamverkan vill regeringen stimulera samarbete mellan skola och idrottsföreningar för att öka möjligheterna till att ge elever fysisk aktivitet under skoldagen, framförallt de som är fysiskt inaktiva.³⁰ Pedagogerna Lars-Magnus Engström visar på att klyftan mellan de som är fysiskt inaktiva och de som är fysiskt aktiva ökar.³¹

1.3.1 Läroplanstillägg

Innan jag belyser olika forskningsstudier är det av vikt att kommentera Skolverkets utfärdande av tillägg till läroplanen. Läroplanstillägget, som fastslogs 2003, innebar att *skolan ska sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela*

²⁷ Norberg., s 34.

²⁸ Tomas Peterson, "När fälten korsas", *Svensk Idrottsforskning* (2005:3), s. 10.

²⁹ Föreläsning 27/11 2006 med Lars-Magnus Engström, Handslagskonferens Bosön, egna anteckningar, Fredrik Sohlberg, Stockholm.

³⁰ Riksidrottsförbundets hemsida <riksidrottsforbundet@rf.se> Handslaget, 2006 <<http://www.rf.se/t3.asp?p=74193>> Skolsamverkan (Acc. 2006-11-18).

³¹ Lars-Magnus Engström, <lars-magnus.engstrom@lhs.se> Barnidrott och vuxenmotion som kulturella uttryck, 2005-08-31 <<http://www.idrottsforum.org/articles/engstrom/engstrom050831.html>> Acc. (2007-01-12)

skoldagen.³² Hur hanterar skolorna läroplansuppdraget? Detta ser antagligen olika ut på olika skolor. Det som är av intresse för min studie om det finns en kopplingen till Handslaget? Handslaget och läroplanstillägget ligger nämligen mycket nära varandra i tiden. Handslaget skulle för en del skolor kunna vara en lösning för att uppnå kravet på daglig fysisk aktivitet.

1.3.2 Bunkefloprojektet

Ett i skolkretsar uppmärksammat projekt är Bunkefloprojektet och den s.k.

Bunkeflomodellen.³³ Bunkefloprojektet startade 1999 på Ängslättskolan i Bunkeflostrand och är ett samverkansprojekt mellan skolan, idrottsrörelsen och forskningen. Projektet började med att alla barn i åk 1 och 2 fick en timmes fysisk aktivitet om dagen. Idag har alla barn upp till fjärde klass idrott varje dag. Bunkeflomodellen, som bygger på Bunkefloprojektet syftar till att skapa en hälsosam livsstil och fysisk aktivitet varje dag i skolan. Detta samstämmer till stor del med några av målen med Handslaget och läroplanstillägget.

1.3.3 Lars-Magnus Engströms studier

Att i unga år ta del av mycket fysisk aktivitet i och många olika sorters aktiviteter kan dock ha betydelse i så mening att ju fler aktiviteter vi får ta del av desto större är chansen att vi fortsätter vara fysiskt aktiva senare år. Detta visar Lars-Magnus Engströms på i sin longitudinella studie.³⁴ Engströms resultat visar att uppväxtmiljön, erfarenheterna från skolans idrottsundervisning och den aktuella sociala miljön är av betydelse för benägenheten att ägna sig åt motion. Genom att öka möjligheterna för så många som möjligt att finna någon aktivitet som tilltalar just dem, skulle fler bli fysiskt aktiva. Engström betonar även vikten av att alla barn ges möjligheter till en allsidig motorisk inläring, där en rad aktiviteter lärs in. Motoriska färdigheter kan liknas vid kapitalvaror; det man en gång lärt sig minns kroppen även efter flera decenniers uppehåll. Denna mänskliga egenskap måste bättre tillvaratas. Sett ur skolsynpunkt och idrottsundervisning så är hans slutsats att inlärningsmöjligheterna i skolan måste breddas och fördjupas.³⁵

Sammanfattningsvis finns härmed flera beröringspunkter mellan Handslaget, Bunkefloprojektet och Engströms studier. Kan då Handslaget ge svar på frågor kring hur

³² SKOLFS 2003:17 www.skolverket.se (Acc. 2008-12-14)

³³ Bunkeflomodellen <<http://www.bunkeflomodellen.com/>> 2005, Bunkefloprojektet (Acc. 2007-01-11)

³⁴ Lars-Magnus Engström, "Who is physically active? Cultural capital and sports participation from adolescence to middle age-a 38-year follow-up study", *Physical Education and Sport Pedagogy* (2008:13:4), s. 320.

³⁵ *Ibid.*, s. 340.

idrottsundervisningen möter upp mot de behov de fysiskt inaktiva har eller hur en verksamhet kan bedrivas för att fler ska bli fysiskt aktiva även som vuxna? Framtiden får utvisa om och hur dessa pedagogiska utmaningar kan bemästras.

1.3.4 Idrottsrörelsens samverkan med skolan inom ramen för Handslaget

Jag vill avsluta forskningsläget med att presentera några av RF: s utvärderingsrapporter, som har anknytning till min egen undersökning. Dessa rapporter är gjorda av oberoende forskare. Pedagogerna Birgitta Fagrell och Tommy Gustavsson har studerat hur samverkan mellan skolor och idrottsföreningar ser ut och hur rektorerna ser på Handslaget. Deras undersökning bygger på en enkätstudie med hundra olika skolor i fyra olika län. En av Fagrells och Gustavssons utgångspunkter är att Handslaget inte kan avskiljas vare sig från hur idrott och hälsa organiseras i skolan eller från implementeringen av daglig fysisk aktivitet inom skolans ram.³⁶ De ställer sig även frågande till varför inte idrottslärarna utgjorde målgrupp för politikerna i dess strävan att öka den fysiska aktiviteten. Speciellt när det från skolpolitiskt håll strävas till att förändra ämnet från ett aktivitetsämne till ett kunskapsämne. Det blir en paradoxal situation. Å ena sidan anses idrottsämnet för aktivitetsinriktat och att idrottsrörelsen har för stor inverkan och å andra sidan ska samverkan mellan skola och idrottsföreningar öka. De lyfter även fram det faktum att rektorerna, som ju är ytterst ansvariga för skolans verksamhet, varken fick vara med och diskutera läroplanstillägget om daglig fysisk aktivitet eller vart de öronmärkta medlen för samverkan mellan skola och föreningar skulle gå.³⁷ De teoretiska ramar som använts i undersökningen är bl.a. en form av modell för genomförande som utgår från s.k. skolkoder.³⁸ Det är ett analysinstrument som betecknar olika sätt att tänka och handla bland dem som är anställda på en skola. De anställda kan i sin tur påverka sin omgivning. Denna modell är användbar vid implementering av nya direktiv, t.ex. nya läroplaner.³⁹

³⁶ Birgitta Fagrell och Tommy Gustavsson <birgitta.fagrell@gih.se> <tommy.gustavsson@gih.se> Idrottsrörelsens samverkan med skolan inom ramen för Handslaget, FOU 2007:6, Forskningsrapporter om handslaget, 2007, < http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_587/scope_128/ImageVaultHandler.aspx > (Acc. 2008-12-01), s. 7.

³⁷ Ibid. s. 9.

³⁸ Ibid., s. 10 ff.

³⁹ För fördjupad beskrivning se Gerhard Arfwedson & Lars Lundman, *Skolpersonal och skolkoder, Om arbetsplatser i förändring* (Stockholm: Liber, 1984)

Av studiens resultat framkommer att elevers möjlighet till daglig fysisk aktivitet i skolan varierar kraftigt mellan olika skolor.⁴⁰ Några skolor ger mycket utrymme till fysisk aktivitet medan andra skolor sällan har fysisk aktivitet och, vid de tillfällena, under relativt kort tid. Det är också vanligast med daglig fysisk aktivitet i år 3-6 vilket också är de åldrar som Handslaget huvudsakligen riktar sig mot. Utöver detta råder stora skillnader avseende samverkan mellan olika skolor och idrottsföreningar. Slutsatsen av detta var att skolorna kan sägas ha utvecklat olika skolkoder där det kan dras en skiljelinje mellan två olika diskurser. Det är dels de som förespråkar många olika aktiviteter i kampen mot fetma osv., en s.k. folkhälsopolitiskt diskurs och dels de som förespråkar en skolpolitisk diskurs med kunskap och lärande i centrum. På skolor där lärarna ser en vinst med samarbetet och där skolkoden stämmer överens med idrottsrörelsens kod kan Handslaget ha varit framgångsrikt. På skolor där detta inte samstämmer eller där man inte lyckats implementera de goda intentionerna på lokal nivå bedömer Fagrell och Gustavsson att Handslaget förmodligen inte varit någon succé.⁴¹

1.3.5 Hallandsmodellen

Av intresse för denna undersökning är även den s.k. Hallandsmodellen. En utvärdering av Hallandsmodellen har gjorts av Rauni Hannula m.fl.⁴² Den bygger på en enkätstudie med totalt 553 personer. De tillfrågade var både personal från skolan och kontaktpersoner från idrottsrörelsen. Dessutom fick såväl föräldrar som elever svara på enkäten. De fick svara på frågor som avsåg idrottsföreningars och skolors samverkan i Hallands län.⁴³ Denna modell skiljer sig från Stockholmsmodellen på några punkter, bl.a. finns inget nätverk och endast två parter är involverade, skolor och idrottsföreningar. Hallandsmodellen har fungerat på så vis att föreningar och skolor kommit överens om samarbete och typ av aktiviteter. En del aktiviteter har utförts på skoltid, utöver ordinarie idrott och hälsalektioner eller friluftsdagar, med hela klasser. Andra aktiviteter har skett i anslutning till skoldagen men i samråd med skolan med fokus på elever som normalt sett inte deltar i föreningsverksamhet på fritiden.⁴⁴ Slutsatser som dras av resultaten var att de tillfrågade överlag haft positiva erfarenheter av Handslaget. Nyrekrytering av medlemmar har skett och värt att notera är även att elever med

⁴⁰ Fagrell och Gustavsson, s. 12 ff.

⁴¹ Ibid., s. 18.

⁴² Rauni Hannula, Hansi Hinic och Urban Johnson <e-post> Idrottens samverkan med skolan i Hallands län, en utvärdering av hallandsmodellen, FOU 2007:10, Forskningsrapporter om Handslaget, 2007, <http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_590/scope_128/ImageVaultHandler.aspx> (Acc. 2008-12-01)

⁴³ Ibid., s. 10.

⁴⁴ Ibid., s. 9.

icke-tävlingsambition fått utrymme, då en av anledningarna till att delta i ett Handslagsprojekt varit en s.k. hälsoaspekt.⁴⁵ Sammanfattningsvis fanns övervägande positiva erfarenheter från Halland.

1.3.6 När fälten korsas

Till sist vill jag återknyta till Tomas Petersons artikel och dennes utvärderingsrapport, *När fälten korsas*, som berördes i inledningen av detta avsnitt.⁴⁶ Peterson har studerat fjorton Handslagsprojekt i Malmö. Malmöprojekten var sådana som låg på skoltid. Slutsatsen var att det fanns flera positiva exempel med god verksamhet. Det som framkom är dock att föreningsidrott knappast var den bästa vägen för att få fler barn fysiskt aktiva.⁴⁷ Varför då? Enligt Peterson präglades aktiviteterna tävlingsinslag, vilket är typiska för föreningsidrotterna, inte aktiviteter som i huvudsak attraherar de barn som idag inte gillar fysisk aktivitet. Då är inte lösningen att locka dessa barn med ännu mer föreningsidrott.⁴⁸ Peterson menar att idrottsföreningar inte ska ta på sig huvudansvaret för undervisningen i skolan när det enligt lag är skolan som bär huvudansvaret för detta. Problemen som uppstått beror, enligt Peterson, på att idrottens fält och skolans fält korsas. RF, regering och riksdag har försökt förändra verkligheten utifrån sina mallar. Verkligheten ser dock ut som den gör och låter inte ändra på sig hur som helst. Därmed bekräftar snarare Handslagsprojekten de problem som redan finns än löser dem. Utifrån dagens behov av att ge förutsättningar för en bra utbildning och god fysisk aktivitet har Handslagsprojekten försvårat arbetet menar Peterson.⁴⁹ Kontentan är istället att ämnet idrott och hälsa bör stärkas med allt vad det innebär från behöriga lärare och ökad timtid för lämpliga lokaler. Utifrån en, från idrott och hälsaämnet sett, starkare position kan sedan de positiva delarna från Handslagsprojekten integreras i skolan och samarbetet mellan skola och föreningsliv stärkas. Skolan bör ha det juridiska och pedagogiska ansvaret för fysisk aktivitet i skolan för att öka möjligheten att nå den grupp barn som inte är fysiskt aktiva i någon större grad.⁵⁰

⁴⁵ Ibid., s. 13.

⁴⁶ Peterson, s. 8-12.

⁴⁷ Huvudsyftet med handslaget är ju att få fler fysiskt aktiva. Målsättningen att skapa ett intresse för fysisk aktivitet på lång sikt är ju även inskriven i läroplanen men den ingår inte i föreningsidrottens normala verksamhet.

⁴⁸ Tomas Peterson <tomas.peterson@lut.mah.se> När fälten korsas. Om Handslagsprojekt på skoltid, 2007:18, Forskningsrapporter om handslaget, 2007,

<http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_594/scope_128/ImageVaultHandler.aspx> (Acc. 2008-12-13), s. 31.

⁴⁹ Ibid. s. 37 f.

⁵⁰ Ibid. s. 38.

1.3.7 Nordiska projekt

Det finns även motsvarigheter till Handslaget i Norge och Danmark. Statsmakten, som svarar för en övervägande del av finansieringen av breddidrotten i de nordiska länderna, har varit missnöjda med den organiserade idrottsrörelsens uppfyllelse av målet *idrott för alla*. Detta missnöje har tagit sig uttryck i att man satsat stora summor öronmärkta pengar på att med nya metoder få en större andel av befolkningen engagerad i idrott och fysisk aktivitet. I Norge har man t.ex. haft Storbyprosjektet och lokale aktivitetsmidler (LAM) och i Danmark Idrætspolitisk Idéprogram (IPIP) med likartade bevekelsegrunder som Handslaget.⁵¹ Dessa projekt kommer jag inte att relatera till i diskussionsdelen. Syftet med att omnämna projekten här är att visa på att det funnits motsvarigheter till Handslaget och att det pågått under ungefär samma tidsperiod. Det är antagligen ingen slump att det är på det viset. Se vidare 4.6.

För att sammanfatta forskningsläget kan vi konstatera att det finns dels generella studier rörande fysisk aktivitet i skolan, t.ex. Bunkefloprojektet. Denna typ av studier har betydelse för min undersökning såtillvida att de tar upp frågan om fysisk aktivitet och hur vi ska få barn att röra sig mer. Sedan har vi de mer "handslagsspecifika" projekten som är hämtade från de utvärderingar som gjorts i RF: s regi. Det finns som sagt fler utvärderingsprojekt än de jag behandlat här. De jag valt ut är emellertid de projekt jag anser har flest beröringspunkter med min egen undersökning.

1.4 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka fyra idrottsföreningars syn på Handslaget, utifrån Stockholmsmodellen. Frågeställningarna är följande:

- 1) Vem styr över Handslaget, d.v.s. vem har den organisatoriska makten?
- 2) Vilka gynnas när idrottsföreningars och skolans fält korsas?
- 3) Vilka konsekvenser kring idrottsföreningars engagemang i skolan framträder i Stockholmsmodellen?

⁵¹ Se t.ex. IPIP <<http://www.ipip.dk/introduktion.htm>> 2002 Idrætspolitisk idéprogram (Acc. 2007-02-01) och Eivind Skille, <eivind.skille@hihm.no> 2006-03-29 <<http://www.idrottsforum.org/articles/skille/skille060329.html>> (Acc. 2006-11-24).

1.5 Teoretisk utgångspunkt

I detta avsnitt görs en genomgång av undersökningens teoretiska utgångspunkt.

1.5.1 Inledning

En teori är tänkt att öka förståelsen för det som studeras.⁵² Den ska således vara till hjälp för att analysera och/eller tolka de resultat som framträder. Utan att i detalj göra en djupdykning i val av teorier kan jag bara konstatera att vilken eller vilka teorier som väljs vid olika undersökningar kan vara baserade på en rad olika omständigheter. Två utåt sett likartade undersökningar kan ha helt olika teoretiska angreppssätt. Vilken eller vilka teoretiska utgångspunkter eller modeller är då användbara i min undersökning? Innan jag presenterar den teoretiska infallsvinkel jag valt som föremål för denna undersökning och hur den ska användas vill jag bara först kort beröra några olika tänkbara alternativ, som jag valt mellan.

Ett alternativ är att använda sig av någon form av bidragsmodell eftersom Handslaget är ett sorts bidrag. Jag har dock inte funnit någon lämplig modell som jag ansett vara applicerbar i mitt fall. Hade jag studerat Handslagets pengaflöden eller liknande hade det kunnat vara lämpligt. En annan tänkbar modell skulle kunna vara av karaktären implementeringsmodell.⁵³ Handslaget är till sin karaktär ett nytt fenomen som ska implementeras i skolans värld. Dock har jag inte heller i detta avseende funnit någon modell som jag enkelt kunnat överföra till min undersökning. Ett flertal studier av liknande karaktär inklusive några av dem som presenterats under avsnittet forskningsläge, använder sig emellertid av den franske sociologen Pierre Bourdieus teorier. Donald Broady har i sin avhandling studerat Bourdieu. I Sverige kan denna hans avhandling anses vara ”vedertaget teoretiskt verktyg” för undersökningar med sociologiska perspektiv och liknande.⁵⁴ Bourdieu utvecklade under sin levnad ett flertal vedertagna teorier inklusive nyckelbegreppen habitus, kapital och fält.⁵⁵ Antagligen finns det även andra teoretiska angreppssätt som skulle vara fullt möjliga för min studie. Mitt val av teoretisk utgångspunkt har dock fallit på Bourdieu och främst dennes fältteori. Peterson, som omnämndes i forskningsläget, har inspirerats av Bourdieu för att synliggöra skolans och föreningsidrottens fält för att nämna ett exempel och dra en parallell till min undersökning.⁵⁶

⁵² Runa Patel och Bo Davidsson, *Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning* (Lund: Studentlitteratur, 1994), s. 19.

⁵³ Se t.ex. Arfwedson & Lundman

⁵⁴ Donald Broady, *Sociologi och epistemologi. Om Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin* (Stockholm: HLS Förlag, 1991)

⁵⁵ Ibid. s. 169.

⁵⁶ Peterson, s. 10.

En anledning till att jag finner Bourdieus fältteori gångbar är just det faktum att jag studerar olika fält, dels skolans fält och dels idrottsrörelsens fält. Låt oss först se hur några av Bourdieus teorier och nyckelgrepp kan förklaras för att därefter se hur det kan användas i min undersökning.

1.5.2 Bourdieus nyckelbegrepp

Vad innebär Bourdieus teorier och nyckelbegrepp? Ja, egentligen krävs det en betydligt mer omfattande genomgång av detta, för att få en rättvisande helhetsbild, än vad jag har sidor till förfogande här. Dessutom bör fältteorin även kopplas till de två andra nyckelbegreppen habitus och kapital för att förstå dess innebörd och relation till varandra.⁵⁷ Det blir här såldes en grov förenkling och beskrivning av teorierna och hur de används. Min förhoppning är ändå att det ska ge en sorts förförståelse för vad de olika fälten innebär och hur teorierna används. Jag kommer i detta avsnitt först att kortfattat presentera Bourdieus begrepp för att i slutet koppla till samt visa på hur teorin kommer att användas i min undersökning.

Bourdieus egna texter är svårgenomträngliga och för att förenkla beskrivningen av mina teoretiska utgångspunkter har jag, förutom Bourdieus egna texter, använt mig av Broadys avhandling. Låt oss börja med habitusbegreppet. Habitus avser ett system av dispositioner som tillåter människor att handla, tänka och orientera sig i den sociala världen.⁵⁸ Vad menas med det? Man skulle kunna säga att det är resultat av en människas samlade erfarenheter; såsom minnen, sociala erfarenheter, sättet att röra sig osv. Detta ristats in i våra kroppar och sinnen och formar oss sedan till den vi är. Vi får smak för olika saker. En person gillar att gå på gym medan en annan cyklar till och från jobbet emedan en tredje föredrar tävlingsidrott.

För att habitusbegreppet ska bli meningsfullt måste vi relatera det till de andra nyckelbegreppen. Människor har olika inflytande, status, makt etc. Detta är beroende av vilka tillgångar de har. Bourdieus kapitalbegrepp är värden, tillgångar eller resurser.⁵⁹ Dessa kan vara av symbolisk, kulturell eller ekonomisk karaktär. Symboliskt kapital kan anses vara det mest grundläggande av dessa tre. Det är ett begrepp som används för att fånga in det som tillerkänns ett värde och åtnjuter förtroende.⁶⁰ Engström, som använt sig av Bourdieu i flertalet studier, beskriver detta på följande sätt. Dessa värden blir endast kapital som värderas

⁵⁷ Ibid., s. 169.

⁵⁸ Broady, s. 228.

⁵⁹ Ibid., s. 171.

⁶⁰ Ibid., s. 172.

av vissa sociala grupper i relation till ett fält där man får ett värde i andras ögon.⁶¹ Detta för oss in på fältbegreppet. Ett fält existerar, enligt Bourdieu, när en avgränsad grupp individer strider om något som är gemensamt för dem.⁶² Det kan röra sig om kultur, sport, politik, litteratur mm. Idrottsrörelsen skulle exempelvis kunna vara ett fält och idrottsämnet i skolan ett annat fält. Har verksamheten i en basketklubb någon relation till en bollektion i skolan? Ja, det har det på så vis att individerna använder sina kroppar och utför bollspel i båda fallen. Å andra sidan blir relationen skörare om vi tänker oss att träningspasset i basket genomsyras av poäng och resultat medan skolans bollspelslektion präglas av lek och rörelse. Då är motiven olika och det är inte säkert att alla individer lockas av båda verksamheterna.

Vi har olika livsvillkor och detta genererar olika habitus, som skapar olika livsstilar. Denna livsstil är en produkt av habitus.⁶³ På så vis är habitus ett kapital som förkroppsligas och får olika värde i olika sammanhang.⁶⁴ Individer söker sig till fält där gemensamma erfarenheter och intressen får ett viss värde som är betydelsefullt för individerna inom fältet. Det värde som är betydelsefullt i en grupp eller ett fält behöver sedan inte vara betydelsefullt inom ett annat fält, där kan andra värden eller kapital råda.

Den koppling jag gör med avseende på Handslaget är att idrottsföreningarna är ett fält och skolan ett annat fält. Detta är givetvis en grov förenkling av verkligheten men är samtidigt ändå så pass tydlig att jag anser det tjäna mitt syfte väl. Avslutningsvis ska jag kort redogöra för några centrala skillnader mellan skolans och idrottsrörelsens fält. Skolan är en centralt och statlig verksamhet och den är obligatorisk. Vidare är skolan en byråkrati, som är reglerad utifrån en läroplan. Lärarna är anställda och uppstår lön. Föreningsverksamheten å sin sida är en folkrörelse och bygger på frivillighet. Den styrs av RF: s verksamhetsidé, Idrotten vill.⁶⁵ Ledarna arbetar företrädesvis ideellt, med låg utbildningsnivå. Andra likheter som kan ses är olika pedagogik, olika sektionssystem (betyg kontra prestation) och synen på föräldrars roll.⁶⁶ Det finns emellertid även vissa likheter mellan de båda fälten. Vi har obehöriga lärare i

⁶¹ Lars-Magnus Engström, *Idrott som social markör* (Stockholm: HLS Förlag, 2002), s. 45.

⁶² Broady, s. 270.

⁶³ Pierre Bourdieu, *Distinction. A social critique of the judgement of taste* (London: Routledge & Kegan Paul, 1986).

⁶⁴ *Ibid.* s. 223.

⁶⁵ SOU: 2008:59 *Föreningsfostran och tävlingsfostran. En utvärdering av statens stöd till idrotten* (Stockholm: Statens Offentliga utredningar, 2008), s. 72. Se även Riksidrottsförbundet.

⁶⁶ Tomas Peterson <tomas.peterson@lut.mah.se> När fälten korsas. Om Handslagsprojekt på skoltid, 2008-11-19, <http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_594/scope_128/ImageVaultHandler.aspx> (Acc. 2008-12-13), s. 11.

skolan, vi har föreningsledare som får betalt och det finns idrottslärare som arbetar ideellt som föreningsledare. Skolidrotten påverkas således av föreningsidrotten, även utan Handslaget. Bland ungdomslagen i de flesta utpräglade idrottsföreningar finns dessutom krav på deltagande, vilket påminner om skolplikten.⁶⁷

⁶⁷ Thomas Peterson <tomas.peterson@lut.mah.se> Landskrona Bois som uppfostrings- och utbildningsmiljö , 2005-02-08, <<http://www.idrottsforum.org/articles/peterson/peterson050208.html>> (Acc. 2009-01-11)

2. Metod

I detta avsnitt kommer jag att förklara hur jag gått tillväga vid min datainsamling. Jag beskriver först val av metod, därefter beskriver jag på vilka grunder mitt urval gjorts. Sedan redogör jag för själva proceduren. Avslutningsvis gör jag en ansats till att bedöma studiens tillförlitlighet.

2.1 Val av metod

För studier av min kategori med syfte att undersöka hur olika aktörer ser på ett fenomen stod jag mellan valet av att använda mig av enkäter eller intervjuer. Fördelen med enkäter är att få ett stort material att arbeta med, givetvis förutsatt hög svarsfrekvens samt att det bör vara förhållandevis enkelt att tolka och sammanställa. Nackdelen som jag såg det var att jag kanske inte kunde få de fördjupade svar jag eftersträvade. Eftersom jag ville få en djupare inblick i hur några idrottsföreningar såg på Stockholmsmodellen fann jag det därför lämpligast att söka efter personer med god inblick i nätverksarbetet. Jag antog därför att kvalitativa intervjuer skulle gagna mitt syfte bäst. Steinar Kvale beskriver hur kvalitativa intervjuer kan genomföras och hur dessa sedan kan analyseras. Jag har använt mig av Kvales litteratur i mitt metodarbete.⁶⁸

2.2 Urval

En fråga som alltid dyker upp i dessa sammanhang är sedan vilken kategori människor som bäst uppfyller de krav som ställs för att få, för undersökningen, relevanta svar. I mitt fall fanns det några olika alternativ: de ungdomar som är med på Handslagsaktiviteterna, de som väljer att stå utanför, de som leder Handslagsaktiviteterna, idrottslärare, rektorer, föreningsledare, kommunrepresentanter, politiker etc. Rektorer, som är ytterst ansvariga för skolans verksamhet, hade varit intressanta att intervjua. Jag förmodade att det skulle vara svårt att få till stånd möten med rektorer, speciellt i skolavslutningstider. Dessutom har en annan av RF: s olika undersökningar av Handslaget baserats på intervjuer med skolledare.⁶⁹ Vidare hade det varit spännande att fråga dels ungdomar som normalt sett inte är fysiskt aktiva hur de ser på Handslaget dels de som gillar att röra på sig och som är med i idrottsföreningar. Det är ju trots

⁶⁸ Steinar Kvale, *Den kvalitativa forskningsintervjun* (Lund: Studentlitteratur, 1997)

⁶⁹ Birgitta Fagrell och Tommy Gustavsson <birgitta.fagrell@gih.se> <tommy.gustavsson@gih.se> Idrottsrörelsens samverkan med skolan inom ramen för Handslaget, FOU 2007:6, Forskningsrapporter om handslaget, 2007, <http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_587/scope_128/ImageVaultHandler.aspx> (Acc. 2008-12-01),

allt de som inte är fysiskt aktiva i så hög grad som Handslaget riktar sig till i första hand. Denna målgrupp föll dock bort pga. att jag ansåg det alltför tidskrävande att söka reda på olika individer med olika bakgrund. Det som till slut fällde avgörandet var att jag ville höra idrottsföreningarnas syn eftersom det var föreningarna som ansvarade för Handslagsmedlen och var en av parterna i nätverksarbetet.

Under hösten 2006 deltog jag vid två nätverksträffar som SIF anordnade och vid dessa träffar deltog personer från de olika nätverken.⁷⁰ Jag gick slumpmässigt runt och lyssnade i olika ”tvärgrupper” där nätverksansvariga från olika stadsdelar och kommuner i länet diskuterade kring ett antal frågeställningar. Utan kännedom om nätverksrepresentanternas bakgrund kunde jag konstatera att flertalet av dem satt på flera stolar, t.ex. att föreningsledare även var idrottslärare i det civila. En inte alltför vågad gissning är ju också att de personer som tar på sig dylika uppdrag har, av en eller annan anledning, ett stort idrottsintresse och vill engagera sig i idrottsfrågor, oavsett deras civila status. Då jag uppfattade dessa personer väl insatta i Handslaget och naturligtvis även Stockholmsmodellen passade jag på att fråga om det fanns några av dem som jag kunde kontakta vid ett senare tillfälle för mer information eller intervju. Totalt fick jag tio namn, som kunde tänka sig att ställa upp. Det är sedan ur denna grupp jag valt mina informanter. Se vidare under 2.2.

Det som kan sägas om dessa personer är att deras gemensamma nämnare är att de alla är föreningsrepresentanter varav en även är idrottslärare. En nackdel kan vara att alla inte har direkt inblick i själva aktiviteterna, vilket hade varit fallet om jag exempelvis valt ungdomar som medverkade i Handslagsaktiviteterna eller personer som ledde aktiviteterna. Detta är förstås en avvägning som måste göras i alla forsknings- eller forskningsliknande studier. De olika informanterna representerade fyra skilda idrotter och nätverk i tre olika geografiska områden. Av sekretesskäl anges inte vilka idrotter och nätverk som informanterna representerade.⁷¹

2.2 Procedur

Jag skickade mejl och ringde till de personer som jag hade på min lista. En person hade inte tid förrän i augusti så denna person hade jag som reserv. Till sist återstod fyra namn som jag

⁷⁰ Nätverksträffar under två dagar på Stockholms Idrottsförbund med förbunds- och nätverksansvariga.

⁷¹ Observera att jag valt ett vidare geografiskt område av sekretesskäl. City, norrort, västerort. Idrotterna var rodd, innebandy, ishockey och basket.

kunde intervjuas. Intervjuerna gjordes i juni och början av juli 2007. Några dagar före intervjuerna skickade jag ut min intervjuguide för att informanterna skulle få tid till eftertanke.⁷² En intervjuguide med öppna frågeområden ger möjlighet att följa upp informantens tankegångar och låter denne fördjupa och precisera sina svar mer ingående. Min avsikt var inte heller att begränsa informanternas svarsutrymme då jag ville ha så mycket kött på benen som möjligt. Hellre då stryka vissa delar i efterhand om de inte ansågs relevanta. Även om inga färdiga frågeformuleringar användes ansåg jag det tryggt att ha en intervjuguide för att undvika för stora utvikelser från ämnet. Jag intog rollen som ”lyssnare” och lät informanterna brodera ut texten. Intervjuerna föregicks även av en pilotintervju där syftet var att testa min intervjuguide och för att se om eventuella justeringar behövdes göras. Denna visade sig fungera tillfredsställande och jag beslutade att använda även denna intervju som underlag i min resultatdel.⁷³ Själva intervjuerna gjordes i samtliga fall på informanternas respektive arbetsplats enskilt. Samtliga intervjuer bandades.

2.3 Analysmetod

Eftersom jag ville tränga djupare in i och förstå vad som händer när olika fält korsas då ett fenomen som Handslaget introduceras har jag som tidigare nämnt utgått från Bourdieus teorier. För att kunna bearbeta de data jag fått in krävdes en koppling till min valda teori. Därmed fick intervjufrågornas utformning baseras på min teoretiska utgångspunkt och tillsammans med frågor som var kopplade till syftets frågeställningar fastställde detta intervjuguiden.

Efter detta övergick analysen till att tolka svaren från intervjuerna. Jag skrev ner intervjuerna och eliminerade det som jag ansåg vara överflödigt.⁷⁴ Vid min analys valde jag mig av en ad hoc metod. Jag skapade mig först ett allmänt intryck av intervjuerna. Sedan gick jag tillbaka till särskilda avsnitt för att göra djupare tolkningar.⁷⁵ Jag satte sedan samman detta material i relation till de teoretiska utgångspunkterna och forskningsläget.⁷⁶ På så vis försökte jag jämföra informanternas bakgrundsbild och åsikter och tolkade sedan de mönster som framträdde.

⁷² Se bilaga 2.

⁷³ Informant 1 var pilotintervju.

⁷⁴ Kvale, s. 171.

⁷⁵ Ibid., s 184 f.

⁷⁶ Ibid., s. 194 f.

2.4 Tillförlitlighet

Vilken tillförlitlighet kan mina resultat tänkas ha? Informanternas bakgrund har exempelvis betydelse för intervjufrågornas formulering. Den gemensamma nämnaren var, som nämnts, kopplingen till idrottsföreningar. Informanterna behövde emellertid inte vara insatta i det teoretiska ramverk jag använt mig av.

Eftersom studien har en kvalitativ utgångspunkt är det svårt att uttala sig om dess validitet. Däremot kan reliabiliteten tänkas öka tack vare att såväl informanterna som jag själv varit väl insatta i Handslaget. Vad avser undersökningens reliabilitet kan det även konstateras att samtalen bandats vilket gör att svaren kan studeras vid upprepade tillfällen. Likaså flikade jag, under intervjuernas gång, emellanåt in frågor som ”har jag förstått dig rätt om...” för att förvissa mig om att jag tolkat svaren rätt. Vidare avslutade jag varje intervju med att informanterna fick göra tillägg av sådant jag inte frågat om eller göra en sorts summering. En tänkbar väg för att få svaren bekräftade, s.k. interreliabilitet, är att skicka ut dessa till informanterna efter renskrivning. Detta föll dock på att det är tidskrävande. Till sist kan det sägas att studien som sådan är inte generaliserbar då jag valt kvalitativa intervjuer, i huvudsak för att skapa en djupare förståelse av hur enskilda individer ser på Handslaget.

3 Resultat

I det här avsnittet redogörs resultatet av det insamlade intervjuunderlaget. Redovisningen utgår från mina tre frågeställningar. Resultatbeskrivningen sker dels i form av löpande text, dels i form av direkta citat. Den löpande texten är till viss del skriven i en resonerande stil utifrån en samlad bedömning som jag gjort av de synpunkter som framkommit vid intervjuerna.

3.1 Vem styr över Handslaget, d.v.s. vem har den organisatoriska makten?

Inledningsvis kan det konstateras att av intervjuerna har det generellt sett framkommit att flera av de tillfrågade såg Handslaget som ett tåg man inte fick missa. De såg bl.a. en möjlighet att nå ut och rekrytera medlemmar och få ett bättre samarbete med skolorna. ”Det här är ju idrottsrörelsens nya medel att kunna bedriva en bra verksamhet och sen då [...] kommun där jag jobbade hade också samma tankar att här måste ju ske nånting”.⁷⁷

Min första frågeställning avsåg vem det är som styr över Handslaget, d.v.s. har den organisatoriska makten. Frågeställningen är medvetet öppen till sin karaktär och inte konkret i den bemärkelsen att det finns tydliga objekt att välja mellan. Ytterst är det ju regering och riksdag som har bestämt att sätta Handslaget. Det som det råder en viss enighet om är att det i första hand är föreningarna som styr Handslaget även om nätverket generellt sett har en stor inverkan. ”Föreningarna totalt sett styr Handslaget. Så är det. Helt solklart. Med hjälp av [...] kommunen”.⁷⁸ Ett annat uttalande ur intervjuerna lyder: ”Om man tittar på Handslaget i stort så är det ju RF som styr hur det ska se ut”.⁷⁹ Föreningarna i sin tur ingår i RF.

Vilken är skolans roll? Skolorna är delaktiga men däremot inte styrande, inte i de områden jag undersökt. Ett citat från intervjuerna lyder: ”Skolorna är egentligen bara med i processen att vara bollplank. Vad vill ni för nånting här?”.⁸⁰ Utöver detta fick jag även andra svar där en informant menade att det inte finns någon enskild part som är direkt styrande utan att det är ett gemensamt styrande. ”Alltså för mig finns det ingen styrning i den bemärkelsen egentligen”.⁸¹

⁷⁷ Inf. 3.

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ Inf. 2.

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ Inf. 4.

Jag ställde i mina intervjuer även frågan om vad som hänt om skolorna fått disponera över pengarna istället för idrottsföreningarna.. Det rådde en viss samstämmighet. Av att döma av svaren krävs det att pengarna tydligt bör öronmärkas för att ge någon gynnsam effekt eller få ett positivt genomslag. ”Jag tror inte att om man tagit den här miljarden och sagt: nu får ni möjlighet att göra det här, så tror inte jag att skolorna hade gjort det. Utan det måste styras högre upp ifrån alltså”.⁸² Ett annat svar på frågan löd: ”om idrotten i skolan fått den här pengan då hade det väl blivit så att, i värsta fall hade det gått in i svarta hålet på nåt sätt i skolan men det hade kunnat öronmärkas till just idrott och då hade det kunnat bli fler åtminstone minuter idrott per vecka utslätat på hela skolan på något sätt”.⁸³ Politikernas inblandning framträder att döma av några svar ibland än mer tydligt: ”Jag tror att hela Handslaget är bara en politisk grej genom att man insåg att man drog bort för mycket idrott i skolorna och då var man tvungen att göra någonting annat så låter det jäkligt positivt”.⁸⁴ Ett annat citat från en annan informant pekar i samma riktning:

Räkna hur mycket billigare det blev med Handslaget kontra ge en timme idrott till extra per vecka. Räkna på det så kommer du se varför, tror jag, man har valt den här vägen. För jag tror det här är så mycket billigare. Idrottsföreningarna har blivit glada som gnällt som sjutton över ekonomin och man har också kunnat säga att, jo, jo men skolan får ju mer idrott via idrottsföreningarna, så jag tror att det är det som ligger bakom det alltså. Det ligger en dold agenda. Tror jag. Så cynisk är jag⁸⁵

För att sammanfatta första frågeställningen så varierar intervjusvaren lite beroende på vilket nätverk som avses. Föreningarna har en organisatorisk makt, i något nätverk är även kommunen styrande. Skolorna har ingen organisatorisk makt men är en pusselbit i processen. Av intervjusvaren att döma så framkom det även att det tros ligga en dold, politisk agenda bakom Handslaget.

⁸² Inf. 1.

⁸³ Inf. 3.

⁸⁴ Inf. 1.

⁸⁵ Inf. 3.

3.2 Vilka gynnas av Handslaget när idrottsföreningars fält och skolans fält korsas?

Vilka gynnas av Handslaget när två olika fält korsas? Generellt sätt kan det sägas att samtliga av de tillfrågade är nöjda med hur många föreningar inom nätverken kommit igång och haft fruktbara aktiviteter ute på skolorna, där de fått tillfälle att visa upp sin verksamhet och rekrytera nya medlemmar.

Det finns flera parter som drar fördel av Handslaget när skolans fält och idrottsföreningars fält korsas. För det första gynnas idrottsföreningarna. Det är idrottsföreningarna som får disponera över pengarna och ges möjlighet att gå ut i skolorna och presentera sin verksamhet och får på så vis även tillfälle att rekrytera medlemmar. Ett citat från en informant lyder exempelvis så här: ”Vad dom gynnas av är ju att dels att dom kan få det som nyrekrytering och vi har ju några föreningar här som har fått ett antal nya medlemmar och sen får dom ett ekonomiskt bidrag för att en del av dom här föreningarna har ju heltidsanställda tränare och genom att dom kan ta det här på dagtid får dom en liten hjälp med att lösa det ekonomiska”.⁸⁶

För det andra gynnas skolorna. Skolorna får ju trots allt mer extra tid till idrott i skolan och även ökad budget för detta. Vad avser budget- och materialfrågan så hänger det ihop med hur respektive kommun har löst denna fråga internt praktiskt. Ett exempel från ett nätverk visar dock på gynnsam effekt för skolan: ”Skolorna gynnas ju i att dom får en ökad budget för sin verksamhet som förvisso ska vara Handslagspräglad men ändå säkert är saker dom säkert behöver använda”.⁸⁷ I detta fall har alltså skolan köpt in material och haft tillgång till materialet i sin verksamhet och på raster så att det blir mer rörelse i vardagen osv. men det finns alltid till hands för Handslagsverksamhet. En ytterligare fördel med detta är att skolan får dra av moms, vilket inte idrottsföreningen får göra. Utöver detta får skolan in fler vuxna i skolan utan att det kostar något extra i pengar räknat.

För det tredje, barnen gynnas av det. De får ju tillgång till mer rörelse i vardagen, får chans att pröva på nya idrotter osv. I synnerhet den målgrupp, mellanstadiet, som Handslaget riktas mot.

⁸⁶ Inf. 4.

⁸⁷ Ibid.

På frågor om det blivit fler barn och ungdomar som börjat idrotta tack vare Handslaget och om det är så att det är barn som tidigare inte idrottat så mycket som väljer att börja idrotta fanns inga entydiga svar. Det finns ingen statistik på att medlemsantalet ökat tack vare Handslaget.⁸⁸ Det finns dock tecken på att Handslaget kan vara orsak till ökat medlemsantal i vissa föreningar: ”Det är svårt att säga att det beror på det. Men vi har kört sommarskola många, många år och vi har mer ungdomar i år än någonsin tidigare. Det är positivt”.⁸⁹ Andra intervju svar visar inte på att Handslaget skulle ha bidragit till ett ökat medlemsantal: ”Den delen tror jag inte har gett så stort utslag som man vill [...] Det är en tröghet i föreningslivet vilket gör att jag tror att föreningslivet behöver tänka till där, att vi kanske mer ska ha en öppen verksamhet där vi tar emot dom nya”.⁹⁰ Det största ansvaret läggs på den enskilda individen att själv ta initiativ och söka upp en förening. ”Nu får man en lapp, man måste själv ta initiativ”.⁹¹ I ett av nätverken pekades det däremot tydligt ut som ett mål med verksamheten att Handslaget i första hand inte är till för dem som redan är duktiga på och gillar idrott. Där har man hittat en verksamhet som inte bara funkar för dom bästa barnen, alltså dom som är vana att hålla på med idrott utan även för andra barn.

Vi har diskuterat, vi har sagt så här bland idrottsföreningarna att vår verksamhet när vi går in här nu ska inte vara nån broilerpedagogik här. Med broilerpedagogik menar vi hitta tidiga talanger och sen ta in dom i föreningarna. Det får inte va det. Då är det är ett misslyckande. Utan vi ska se till att det är för dom som utav något skäl inte hamnat in under våra vingar och så ska vi försöka få dom in under våra vingar. Då gäller det att hitta en verksamhet som funkar för dom som inte redan är vana att spela fotboll, eller vana att dansa eller vana med basket eller vana med gymnastik etc.etc. [...] Dom bästa ska vi också stötta men dom får så mycket stöttning ändå av oss idrottsföreningar. Så är tanken.⁹²

På ett område har skolorna ett visst inflytande, nämligen när under dagen de valt att använda sig av Handslaget. På några skolor sker aktiviteter på fritids, i anslutning till skoldagen. En del skolor har schemalagd tid där alla måste vara med och några skolor använder sig av temadagar. På vissa skolor är ”alla” med, t.ex. på skolor med schemabunden tid medan på en del skolor är kanske bara hälften med, exempelvis skolor som använder sig av fritidstid. När på dagen de olika Handslagsaktiviteterna bedrivs har tolkats på olika sätt i olika nätverk och i

⁸⁸ SOU: 2008:59, s. 31.

⁸⁹ Inf. 2.

⁹⁰ Inf. 1.

⁹¹ Ibid.

⁹² Inf. 3.

skolorna är det ytterst rektor som ansvarar för när aktiviteterna ska utföras. ”Det här har varit fördelaktigt för skolorna ändå ju [...] och framförallt för dom skolor som har sagt att vi tycker att det här ska köras lite på schemabunden tid också [...] för det beror ju helt enkelt på rektorns uppfattning och vad rektorn tillåter. Rektorn har ju vissa friheter att utnyttja schemabunden tid för sånt här”.⁹³ I sådana fall nås hela målgruppen, framförallt om aktiviteten är obligatorisk. I andra fall nås däremot inte alla och det är inte på alla skolor som aktiviteterna är obligatoriska. ”Det är ju inte alla barn som går på fritids heller ju. Men det är ju inte alla på fritids som är med på dom här aktiviteterna heller utan det är kanske 50 %. Grovt räknat. Så man når inte alla via fritidsgrupper”.⁹⁴

Sammanfattningsvis framgår det att det finns flera parter som gynnas; idrottsföreningarna, skolan och de barn som deltar i aktiviteterna. Huruvida fler har börjat idrotta tack vare Handslaget och om fler icke fysiskt aktiva barn börjat idrotta mer kan inte resultaten visa.

3.3 Vilka konsekvenser kring idrottsföreningars engagemang i skolan framträder i Stockholmsmodellen?

Det var ju så att Bosse Ringholm (BR) och andra tyckte att idrottsföreningarna skulle göra det här minst lika bra. Eller idrottsföreningarna, sa Bosse Ringholm vid ett tillfälle, gör det här bättre. Mycket elakt uttryckt, tyckte jag, mot idrottslärarna [...] Jag gillar inte läget men jag accepterar det läget för det är det som gäller. [...] Hantera det regelverket, gör det bästa möjliga av situationen [...] Sen kan man gnälla vid sidan om och försöka styra om regelverket.⁹⁵

Den tredje frågan som ska avhandlas i denna resultatsammanställning är frågan kring idrottsföreningars engagemang i skolan. Varför ska vi t.ex. ha utbildade lärare om ideella ledare tar hand om delar av deras jobb? Kort sagt, finns det motsättningar som kan tänkas uppstå i och med att olika logiker från olika fält sammanblandas?

Flera av de tillfrågade var till en början skeptisk till projektet. ”Ja, jag kan väl säga att jag var väldigt negativ från början, tyckte att ytterligare projekt där vi ska slösa en massa pengar på en otrolig massa administration och nya saker och allt det här. Så jag var mycket negativ

⁹³ Inf. 2.

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ Inf. 3.

faktiskt”.⁹⁶ Förutom att mycket pengar gått åt till administration innan det hunnit bli några egentliga idrottsaktiviteter av det hela så framkom det även att skolan och idrottslärarna borde ha mer tid till förfogande för idrott på schemat istället för att idrottsföreningar tog hand om detta, en motsatt ståndpunkt till citatet i inledningen av detta avsnitt.

En av de tillfrågade menade att det kan uppstå konflikter om man har olika regler, även om det kanske inte är det största problemet då ju skolan på sitt sätt är med i verksamheten. Nej, det är den pedagogiska frågan som kan vara ett problem. ”Största konflikterna jag kan se är väl att man har dåliga ledare som uppför sig illa och skolan får, ja, att det blir fel fostran”.⁹⁷ Det vill säga att föreningsledarna inte ger barnen rätt fostran eller åtminstone skiljer sig från den fostran som ges i skolan. Enligt citatet nedan verkar det emellertid som att det skett en förändring över tid och att konflikter mellan skola och förening inte varit av betydande art.

Någonting man hade i början, det är ju borta nu, det var ju att gympalärarna var rädda för att bli av med sitt jobb ungefär. Det var första året. Väldigt mycket sånt snack. Men dom tyckte nog som jag tycker också att det hade varit bättre att dom hade fått en timme till i veckan med barnen att idrotta. Och det kanske var lite så också dom hade tänkt. Annars har det faktiskt inte varit så mycket konflikter utan precis tvärtom. Det har varit väldigt mycket positivt.⁹⁸

Även i andra nätverk verkar det som om konflikterna mellan föreningar och skola varit ringa i de undersökta områdena. ”Jag tycker inte vi har upplevt det under dom här fyra åren ändå, det tycker inte jag”.⁹⁹ Att det på mer generell nivå finns fördelar med föreningars engagemang i skolan framkommer också av intervjuerna: ”Jag tror det är jättebra för att föreningar kan ju stå för kunskapen, kompetensen i dom olika bitarna, kan skaffa kontakterna, kan ordna lokalerna i vissa sammanhang, vilket kan komma skolan till gagn”.¹⁰⁰ En uppfattning bland vissa skolor är även att föreningarna avlastar dem i deras arbete. ”Skolorna är väldigt positiva. Det här avlastar ju dom, så att dom tycker det är jättebra”.¹⁰¹ Det verkar som detta gäller de skolor som tagit till sig Handslaget och är aktiva. Vad de mindre aktiva skolorna anser är däremot mer oklart. Att det är helt problemfritt överallt stämmer dock inte. Det framkom från något håll att en del av skolorna och idrottslärarna har varit svåra att nå. De borde istället dra nytta

⁹⁶ Inf. 1.

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ Ibid.

⁹⁹ Inf. 2.

¹⁰⁰ Inf. 4.

¹⁰¹ Inf. 2.

av den kompetens som föreningarna för med sig och som idrottslärarna själva kan använda och se som vidareutbildning. Ett uttalande lyder: ”Tänk och ta in nya experter som kan olika typer av idrotter och sen dra nytta av det och använda det själva i sin naturliga verksamhet”.¹⁰²

Mot detta ställs vem som ska ha anspråk av tiden för fysisk aktivitet i skolan. En informant uttryckte sig så här: ”Det är ju otroligt mycket bättre om varje gympalärare har en gång mer i veckan och får lite mer tid och kanske ger dom lite mer tid att [...] lobba mot föreningslivet vilket dom inte orkar så som dom har lagt upp det.”¹⁰³ Ett annat citat lyder: ”Idrottslärarna borde ha granskat det mer kritiskt såtillvida och säga: [...] ska föreningarna gå in och göra det här? Det är ju vi som ska ha den här tiden. Och personligen tycker jag det att [...] föreningarna ska egentligen inte göra det här. Det är idrottslärarna som borde göra det här jobbet”.¹⁰⁴

En befogad fråga i det här avseendet bör formuleras som vem som är bäst lämpad att sköta det pedagogiska arbetet. ”[...] om vi ser till vem som egentligen är bästa pedagogen så det är klart att det är ingen som slår idrottsläraren. Det kan inte föreningarna göra”.¹⁰⁵ Enligt detta synsätt skulle Handslaget kunna vara ett komplement till idrottsämnet, inte något som ersätter det. Det som lyfts fram här är den helhetssyn på barnen som en idrottslärare har som ser sina elever ofta jämfört med en föreningsledare som träffar barnen endast vid något enstaka tillfälle. ”Det är det jag pratade om att kunna se helheten av allting. Vad ska vi rent pedagogiskt, filosofiskt nå med rörelse i skolan? Det kan inte föreningen se helheten av [...] Där behöver vi en idrottslärare”.¹⁰⁶

Sammanfattningsvis kan det konstateras att samarbetet mellan idrottsföreningar och skolor, utifrån denna studie, fungerat bra i Stockholmsmodellen. Det har inte funnits några större konflikter. En del skolor har sett Handslaget som värdefull avlastning men av intervjuerna framkom även att det istället borde ha getts mer tid för idrottslärarna och ämnet idrott och hälsa samt att det inte är föreningarna som borde göra det här jobbet.

¹⁰² Inf. 4.

¹⁰³ Inf. 1.

¹⁰⁴ Inf. 3.

¹⁰⁵ Inf. 3.

¹⁰⁶ Ibid.

Innan den avslutande diskussionen tar vid vill jag avsluta med att sammanfatta de viktigaste resultaten från mina tre frågeställningar.

3.3 Sammanfattning av resultaten

Frågeställning 1: Föreningarna har en organisatorisk makt, i något nätverk är även kommunen styrande. Skolorna har ingen organisatorisk makt men är en pusselbit i processen. Av intervjuvaren att döma så framkom det även att det tros ligga en dold, politisk agenda bakom Handslaget.

Frågeställning 2: Det finns flera parter som gynnas; idrottsföreningarna, skolan och de barn som deltar i aktiviteterna. Huruvida fler har börjat idrotta tack vare Handslaget och om fler icke fysiskt aktiva barna börjat idrotta mer kan inte resultaten visa.

Frågeställning 3: Samarbetet mellan idrottsföreningar och skolor har generellt sett fungerat bra i Stockholmsmodellen. Det har inte funnits några större konflikter. En del skolor har sett Handslaget som värdefull avlastning men av intervjuerna framkom även att det istället borde ha getts mer tid för idrottslärarna och ämnet idrott och hälsa samt att det inte är föreningarna som borde göra det här jobbet.

4. Sammanfattande diskussion

I denna avslutande del sker en analys av de viktigaste resultaten samt en diskussion av dessa i förhållande till de valda teoretiska utgångspunkterna och tidigare forskning. Egna reflektioner och en diskussion kring resultatens tillförlitlighet följs därefter. Med detta klarlagt dras sedan slutsatser utifrån syfte (och frågeställningar). Slutligen ges förslag till vidare forskning inom detta område. Syftet med studien var att undersöka fyra idrottsföreningars syn på Handslaget, utifrån Stockholmsmodellen.

4.1 Vem styr över Handslaget, d.v.s. vem har den organisatoriska makten?

När det gäller maktfrågan så kan det konstateras att det finns flera parter som styr över Handslaget. En av dessa är idrottsföreningarna. Varför då? Jo, det är föreningarna som tilldelats uppgiften att ha hand om Handslagets medel. Därmed är det kanske inte heller så märkligt att idrottsföreningar känner sig ha ett visst ansvar över att vara den drivande parten i processen. Hade det sett ut på samma sätt om skolorna fått ansvara för Handslagspengarna? Av resultaten framgår att så inte varit fallet. Det skulle på något sätt behöva öronmärkas för att inte hamna i skolans "svarta hål". Skolan har initialt inte heller tillfrågats om att få tycka till kring Handslaget. I dess nuvarande form har skolan inte haft någon egentlig makt utan mer fungerat som ett bollplank.

Vad hade t.ex. hänt om idrottsämnet fått dessa resurser till sitt förfogande? Skulle Handslaget ha genererat ännu mer i form av ökad fysisk aktivitet m.m. med en sådan utformning? Detta kan vi i dagsläget enbart spekulera om. Att det ser ut som det gör kan bero på att det tros ligga en dold agenda bakom hela Handslagsprojektet. Min tolkning av detta är att i och med att skolans idrottsämne generellt sett fått minskad tid till förfogande är det inte orimligt att tro att läroplanstillägget från 2003 bidragit till att skapat denna dolda agenda. Genom att införa Handslaget och involvera skolorna så låter det positivt. Flera andra forskningsrapporter pekar åt samma håll, vilket såväl Peterson som Fagrell och Gustavsson konstaterat. Genom Handslaget så kan politikerna dessutom flirta med idrottsrörelsen. Idrottsföreningarna har nu kunnat få lite belöning för alla tusentals timmar av ideellt arbete som lagts ner genom åren. Som det är nu kan RF behålla sin särställning i svensk idrott. Staten har enligt min mening valt en billig och enkel väg, jämfört med hur det varit om medlen fått disponerats av skolan. Det hade antagligen varit mer kostsamt att utöka antalet timmar för ämnet idrott och hälsa med avseende på bl.a. lärarlöner och lärartid än som nu tilldela idrottsföreningar medlen.

Avslutningsvis vill jag kommentera nätverkens hantering av Handslaget. Detta anser jag hör ihop med den organisatoriska makten över Handslaget. En informant sa exempelvis att kommunen är styrande och en annan informant såg ingen egentlig styrning. Detta tolkar jag som att hanteringen av Handslaget och arbetssätten inom olika nätverk varierat sinsemellan. Därmed blir också styrningen något olika. Hur detta har utformats under Handslagsperiodens gång antar jag bl.a. till viss del beror på vilka personer som sitter i respektive nätverk, vilka som är drivande och vilken bakgrund dessa nyckelpersoner har. Alla modeller har givetvis sina för- och nackdelar och det finns förstås även praktiska skäl som påverkar en modells utformning och hur det används i verkligheten. Min tolkning är emellertid att Hallandsmodellen, för att nämna ett jämförbart exempel, varit mer homogen och renodlad samt haft snävare riktlinjer i detta avseende, jämfört med Stockholmsmodellen.

4.2 Vilka gynnas när idrottsföreningars fält och skolans fält korsas?

Vad händer när två olika fält korsas? Finns det några som gynnas av denna konstellation? Skolan drar fördel av Handslaget i så mån att de får möjlighet att, åtminstone till viss del, uppnå målet om daglig fysisk aktivitet nu när antalet timmar i idrott hälsa skurits ner. Dock vill jag hävda att i de flesta skolor så kan det i bästa fall ges en eller kanske två extra tillfällen till fysisk aktivitet i veckan. Dessutom varierar sättet att utföra aktiviteterna på mellan olika nätverk. På vissa ställen är alla elever med medan så inte alls är fallet överallt. Detta stämmer även överens med Fagrell och Gustafssons resultat där det framgick att elevers möjlighet till daglig fysisk aktivitet varierar kraftigt mellan olika skolor. Deras resultat pekar på att Handslaget kan vara fruktbart i de fall där skolans kod och idrottsrörelsens kod stämmer överens. Finns det någon motsvarighet till detta i Bourdieus begreppsapparat? Skulle vi kunna tänka oss att Handslaget är lyckosamt där idrottsrörelsens fält och skolans fält ligger nära varandra? Med stöd av Bourdieus teorier är min tolkning att de föreningar som lyfter fram icke-tävlingsinriktade inslag ligger närmare skolans fält än föreningar med enbart utpräglad tävlingsverksamhet. Detta hör även ihop med selektionssystemet, d.v.s. när kravet på prestation inte är avgörande kommer de två fälten också närmare varandra. Idrottsföreningars verksamhet är ju främst inriktad mot dem som söker sig dit av egen fri vilja. Detta är än mer tydligt där traditionella idrottsaktiviteter med uttalat tävlingssyfte anordnas. Detta är det bl.a. Peterson, Fagrell och Gustavsson är kritiska till, d.v.s. att typisk föreningsidrott inte är lösningen för dem som redan sagt nej till detta. Följden av detta kan då tänkas bli att det är

dem med ett "idrottsligt habitus" eller smak för idrott, som lockas av dessa aktiviteter. En tänkbar orsak till Handslaget utformning med korsande fält kan emellertid vara idrott och hälsaämnets försvagade ställning och då har det blivit på detta sätt, att föreningsidrotten kommer in som en hjälpande hand åt skolan. I vissa nätverk har man däremot varit noga med att poängtera att aktiviteterna i huvudsak ska locka de som inte redan är fysiskt aktiva. Det är som jag ser det denna typ av projekt som måste uppmärksammas mer. Det kan vara så att chansen att nå målet med att få igång fler barn då ökar. Fokus mot de "icke-aktiva eleverna", fanns uttalat även i Hallandsmodellen.

Hur är det med problematiken med att vissa skolor har aktiviteter på s.k. fritidstid och vissa skolor har på skoltid? Vi får i detta fall försöka bortse från praktiska dilemman som att det antagligen är svårare att få loss ledare på skoltid/dagtid än senare på dagen. Peterson studerade i sin undersökning enbart projekt som hade aktiviteter på skoltid, de som hade aktiviteter på övrig tid hade han inga problem med eftersom han menar att fälten då inte korsas. När aktiviteterna utförs på skoltid uppkommer exempelvis en rad svårigheter vad avser roll- och ansvarsfördelning, organisationsformer m.m. när skola och idrottsrörelse ska samverka. Å andra sidan, för att fånga in en så stor målgrupp som möjligt torde det då inte vara av betydelse att korsa de två fälten och lägga så stor del av aktiviteterna när så många barn som möjligt är på plats, nämligen då barnen är i skolan? Dock får detta naturligtvis inte ske på idrott och hälsaämnets bekostnad. För är det inte troligt att de skolor som har aktiviteter på fritidstid riskerar att missgynna de som inte söker sig till idrott av egen fri vilja, vilket troligtvis då är de som är i störst behov av att röra på sig?

Skolans viktigaste part är eleverna. Det är dem som Handslaget riktas mot, så förhoppningsvis gynnas de av Handslaget. Av vad jag sett från intervjuerna är det så att de barn som deltar i aktiviteterna gynnas. Är dessa de barn som Handslaget i första hand är avsett för och har alla barn samma möjlighet? Kan Handslagsaktiviteterna leda till långsiktig hälsosam livsstil, såsom exempelvis Bunkeflomodellen förmodas göra? Har inlärningsmöjligheterna i skolan breddats och fördjupats som Engström efterlyser? Det går inte att ge ett rakt svar på dessa frågor men att döma av intervjuerna är det tveksamt om det gör det. I de allra flesta nätverk görs ett otroligt bra arbete, därom råder inga tvivel och på några håll är det tänkbart att målen nås men det går inte att fastställa att den andel barn som tidigare var fysiskt inaktiv har ökat markant.

Sist men inte minst gynnas idrottsföreningarna. De får komma ut i skolorna och visa upp sin verksamhet och förhoppningsvis värva medlemmar. Vidare har en del föreningar, som har anställda tränare, sett en möjlighet att kunna arvodera dessa och kanske på detta vis ha större möjlighet att ha råd att ha tränare knutna till föreningarna. På så vis överensstämmer faktiskt till viss del lärarrollen och idrottsledarrollen i och med att idrottsledarna nu får betalt. I detta exempel närmar sig således skolans fält och idrottsföreningens fält, i likhet med vad som sades under mina teoretiska utgångspunkter. Var detta avsikten från början? Antagligen inte eftersom den stora merparten av idrottsrörelsens ledare fortfarande är ideella och inte får något betalt när de utför vanliga träningar i sina respektive förening.

4.3 Vilka konsekvenser kring idrottsföreningars engagemang i skolan framträder i Stockholmsmodellen?

Min tredje fråga gällde konsekvenserna av föreningars engagemang i skolan. Av resultaten att döma så finns det anledning att lyfta upp frågan om idrott och hälsasämnet vara eller inte vara. Fagrell och Gustavsson ställde sig ju också frågande till varför inte idrottslärarna blivit involverade i processen. Denna fråga är befogad. Idrott och hälsa i skolan kan inte ersättas av föreningsverksamhet är min tolkning av intervjuerna även om det finns fog för att tolka Bosse Ringholm som att idrottslärare inte behövs. Tvärtom går det av resultaten att hävda att det istället bör ges mer resurser till skolan så att eleverna får fler timmar i idrott och hälsa samt att idrottslärarens pedagogiska kompetens och helhetssyn utnyttjas bättre. Vad ska vi annars med utbildade lärare i idrott och hälsa till? Häri ligger en läcka i systemet. Dock tolkar jag resultaten som att resurser även behövs för att idrott och hälsalärare bättre ska kunna dra nytta av idrottsföreningars kompetens och kontaktnät så att idrottsrörelsen kan vara ett komplement till skolans idrott och hälsa. Detta sammantaget skulle kunna harmoniera med det Engström talar om, nämligen att på detta vis skulle inlärningsmöjligheterna i skolan kunna breddas och chansen att fler hittar en aktivitet som passar just dem skulle öka. I slutändan skulle det kunna leda till ökad fysisk aktivitet i befolkningen.

På flera håll verkar det som att samarbetet skola och förening varit fruktbart. Här är min erfarenhet att nyckelpersoner har stor roll i hur verksamheten sköts och fungerar och inte minst de som leder själva aktiviteterna. Där har antagligen de två fälten inte divergerat så mycket. Där har skolor sett en chans att nyttja olika idrotters specialistkompetens och kontaktnät. Där har idrottsföreningar på motsvarande vis förstått vikten av att till viss del

frånga tävlingsmomentet och förlikat sig med andra pedagogiska verktyg för att locka till sig elever som normalt sett inte lockas till idrottsrörelsen. Jag var inne på dessa tankegångar tidigare och det blir tydligt under denna frågeställning. Som jag ser det är denna fråga av betydelse utifrån många olika aspekter och problematiken är mångfacetterad och av betydelse för framtiden. Hur ska skolan och idrottsämnets framtid se ut? Åt vilket håll ska idrottsrörelsen utvecklas? Ytterst är detta politiska spörsmål. När det gäller idrott i skolan så blir frågan om idrottsämnet, som bl.a. Fagrell och Gustavsson var inne på, ska vara ett aktivitetsämne eller ett kunskapsämne? På vilket sätt kan idrottsföreningar göra nytta om vi går mot det senare, något som ändå verkar vara tendensen? Vidare, vilka skäl ska åberopas för att få fler idrottsföreningar att även ha en inriktad verksamhet som inte i första hand utmynnar i tävling eller kan ha en ökad motionsinriktning? Det kanske t.o.m. är möjligt att göra det omvända, d.v.s. utnyttja idrottslärares och till viss del annan skolpersonals kompetens till att ha ledaruppdrag inom idrottsrörelsen? Både när det gäller skola och idrottsförening finns en inneboende tröghet och förändringar tar tid men förändring krävs om målet med Handslaget på lång sikt ska uppnås och bibehållas. Detta får avsluta min resultatanalys.

4.4 Reflektion och tillförlitlighet

Som jag tidigare nämnt så framgår det av resultatsammanställningen att det finns synpunkter som har beröringspunkter i olika frågeställningar. Detta kan vid en första anblick vara en brist och för läsaren skapa en viss förvirring. Å andra sidan har intervjufrågornas utformning varit öppna och utrymme för detaljerade svar har funnits. Det är mitt ansvar som undersökare, som stött och blött svaren och vägt dem på våg, att bedöma och tolka var de bäst hör hemma. Min avsikt är att ge en så realistisk bild av verkligheten som möjligt.

Hur säkra är då resultaten? Eftersom materialet är relativt litet, endast fyra intervjuer, kan inte alltför säkra slutsatser dras. I min undersökning har dessa personer tillfrågats under ett enstaka tillfälle kring ett fenomen som är av intresse att studera. Ytterligare en faktor att beakta är sambandet orsak och verkan. Har exempelvis medlemsantalet ökat i flera föreningar tack vare Handslaget eller skulle detta ha skett ändå? Har fler barn som tidigare inte varit speciellt fysiskt aktiva fått smak för idrott? Det kan däremot konstateras att tack vare att jag använt mig av en kvalitativ analysmetod har informanterna givits stort utrymme att svara med egna ord. På så vis har jag förhoppningsvis på ett djupare plan kunnat fånga upp saker som inte annars skulle ha framkommit.

Något som kan ha påverkat resultatens tillförlitlighet är att studien pågått under lång tid. Hade t.ex. min tolkning av intervjuerna sett annorlunda ut om jag gjort den under 2007 jämfört med som nu ett år senare? En risk med att dröja med analysen skulle kunna vara att jag tappar de omedelbara intryck jag fick vid intervjuerna och de reflektioner jag gjorde då. Min fasta förhoppning är emellertid att jag nu kunnat skaffa mig en vidgad bild av Handslaget i och med att det finns ytterligare erfarenheter av projektet.

4.5 Slutsats

Syftet med studien var att undersöka fyra idrottsföreningars syn på Handslaget utifrån Stockholmsmodellen. Givet förutsättningarna för Handslaget drar jag följande slutsatser. Handslaget med Stockholmsmodellens utformning har varit en positiv injektion, framförallt för idrottsrörelsen. Synen på nätverkssamverkan var också övervägande positiv. Bedömningen är att de inblandade idrottsföreningarna gjort ett bra arbete. Det har runt om i Stockholm genomförts ett stort antal aktiviteter av olika former.¹⁰⁷ Detta hade knappast blivit av utan Handslaget. Studiens resultat visar att det vid likartade förutsättningar kan finnas skäl att fortsätta med en nätverksmodell i Handslagets efterföljare, i det som kallas Idrottslyftet.¹⁰⁸

Handslaget har emellertid inte varit problemfritt. De problem som uppdragats har dock i huvudsak förmodligen inte så mycket med själva Stockholmsmodellen att göra, problemen med Handslaget antas istället ligga på ett högre politiskt plan. Det går t.ex. inte att peka på att den fysiska aktiviteten har ökat tack vare Handslaget. För att komma till rätta med de folkhälsomässiga problemen och öka den fysiska aktiviteten krävs förmodligen ett mer omfattande folkhälsopolitiskt grepp. Frågan om idrottsföreningars roll i skolan är också diskutabel. För att det ska bli ett mer fruktbart samarbete krävs att skolorna får ökat inflytande i processen utifrån sina egna villkor samt att det tydligare fokuseras på gruppen med fysiskt inaktiva barn. Det senare kräver förmodligen en viss pedagogisk inriktning och därmed utökad utbildning av idrottsrörelsens ledare. En förutsättning för att de två olika fälten ska närma sig varandra och om idrottsföreningar ska intervensera på skolans fält så ska det finnas tydliga regler för det. En ökad satsning på idrottsämnet skulle också kunna tänkas leda till att idrottslärare och föreningsledare i större grad kan utbyta erfarenheter och utnyttja varandras styrkor. De elever som idag inte är så fysiskt aktiva bör bli mer delaktiga i processen. Vilka

¹⁰⁷ Se bilaga 3.

¹⁰⁸ SOU 2008:59, s. 181 ff.

aktivitetsformer vill de ha? Vad kan göras för att de ska få upp intresset för fysiskt aktivitet? Det är kring denna typ av frågor det återstår att fördjupa arbetet kring.

4.6 Slutord och vidare forskning

Idrottslyftet startade 2007 och är alltså det nya namnet efter Handslaget. Blev Handslaget ett lyft för idrotten? Av ovanstående diskussion att döma bör svaret på denna fråga vara ja. Som påpekats krävs likväl en rad förändringar och vi bör kunna kräva mer från samhället. Ur samhällsekonomisk synvinkel finns ju stora vinster att göra om den fysiska aktiviteten bland barn och ungdomar kan öka.

Som nämndes i inledningen har handslagsliknande projekt pågått i våra nordiska grannländer. Detta är antagligen ingen slump. Ett problem är barn och ungdomar rör sig för lite och detta påverkar folkhälsan. Dessa problem finns även i vår omvärld. Det vore intressant att jämföra erfarenheterna i Sverige med de i Norge och Danmark för att om möjligt se om det finns lärdomar att dra av varandra om hur vi på sikt ska värna om folkhälsan.

Käll- och litteraturförteckning

Otryckta källor

I författarens ägo

Bandupptagning utförda i juni och juli 2007 med tillhörande anteckningar.

Pilotintervju 2007-06-14 med Informant 1

Intervju 2006-06-17 med Informant 2

Intervju 2006-07-03 med Informant 3

Intervju 2007-07-03 med Informant 4

Engström, Lars-Magnus

Egna anteckningar,

Föreläsning 27/11 2006 med Lars-Magnus Engström,

Handslagskonferens Bosön, Fredrik Sohlberg, Stockholm.

Nissar, Anders

Egna anteckningar

Samtal med Anders Nissar Oktober-November 2006, Fredrik

Sohlberg, Stockholm.

Tryckta källor

Officiellt tryck

Arfwedson, Gerhard & Lundman Lars, *Skolpersonal och skolkoder,*

Om arbetsplatser I förändring (Stockholm: Liber, 1984)

Davidsson Bo och Patel, Runa, *Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning* (Lund: Studentlitteratur, 1994)

Bourdieu, Pierre, *Distinction. A social critique of the judgement of taste* (London: Routledge & Kegan Paul, 1986)

Broady, Donald, *Sociologi och epistemologi. Om Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin* (Stockholm: HLS Förlag, 1991)

Engström, Lars-Magnus, *Idrott som social markör* (Stockholm: HLS Förlag, 2002)

Kvale, Steinar, *Den kvalitativa forskningsintervjun* (Lund: Studentlitteratur, 1997)

Skolverket, *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet: Lpo 94* (Stockholm: Fritzes, 2006)

SOU: 2008:59 *Föreningsfostran och tävlingsfostran. En utvärdering av statens stöd till idrotten* (Stockholm: Statens Offentliga utredningar, 2008)

Artiklar

Engström, Lars-Magnus, "Who is physically active? Cultural capital and sports participation from adolescence to middle age-a 38-year follow-up study", *Physical Education and Sport Pedagogy* (2008:13:4), pp. 319-343.

Norberg, Johan R, "Statsstöd och egenansvar – en karaktäristik av statens idrottspolitik", *Svensk Idrottsforskning* (2003:2), s. 28-32.

Peterson, Tomas "När fälten korsas", *Svensk Idrottsforskning* (2005:3), s. 8-12.

Åkesson, Joakim "Hur kan Handslaget tolkas?", *Svensk Idrottsforskning* (2005:3), s. 33-36.

Elektroniska källor

Bunkeflomodellen <<http://www.bunkeflomodellen.com/>> 2005, Bunkefloprojektet (Acc. 2007-01-11)

Engström, Lars-Magnus, <lars-magnus.engstrom@lhs.se> Barnidrott och vuxenmotion som kulturella uttryck, 2005-08-31

<<http://www.idrottsforum.org/articles/engstrom/engstrom050831.html>> Acc. (2007-01-12)

Fagrell, Birgitta och Gustavsson, Tommy <birgitta.fagrell@gih.se>
<tommy.gustavsson@gih.se> Idrottsrörelsens samverkan med skolan inom ramen för
Handslaget, FOU 2007:6, Forskningsrapporter om handslaget, 2007,
<http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_587/scope_128/ImageVaultHandler.aspx > (Acc.
2008-12-01)

Hannula, Rauni, Hinic, Hansi och Johnson, Urban <e-post> Idrottens samverkan med skolan
i Hallands län, en utvärdering av hallandsmodellen, FOU 2007:10, Forskningsrapporter om
Handslaget, 2007,
<http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_590/scope_128/ImageVaultHandler.aspx> (Acc.
2008-12-01)

IPIP <<http://www.ipip.dk/introduktion.htm>> Idrottspolitiskt idéprogram (Acc. 2007-02-01).

Peterson, Tomas <tomas.peterson@lut.mah.se> När fälten korsas. Om Handslagsprojekt på
skoltid, FOU 2007:18, Forskningsrapporter om handslaget, 2007,
<http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_594/scope_128/ImageVaultHandler.aspx> (Acc.
2008-12-13)

Riksidrottsförbundet, RF <riksidrottsforbundet@rf.se>

- Riksidrottsförbundets hemsida <riksidrottsforbundet@rf.se> Handslaget, 2006
<<http://www.rf.se/t3.asp?p=74193>> Skolsamverkan (Acc. 2006-11-18).

Skille, Eivind <eivind.skille@hihm.no> Storbyprosjektet
<<http://www.idrottsforum.org/articles/skille/skille060329.html>> 2006-03-29 (Acc. 2006-11-
24).

SKOLFS 2003:17 www.skolverket.se (Acc. 2008-12-14)

Stockholms Idrottsförbund, Anders Nissar <anders.nissar@stockholmsidrotten.se>

- Handslaget: Rapporter År 3, 2006 <<http://www.rf.se/stockholm/files/{107AD98F-E601-4129-9415-2D5037E22694}.pdf> > Rapport år 3 (Acc. 2007-01-06).

- Handslaget: Rapporter År 4, 2007
<<http://www2.rf.se/stockholm/files/%7B4C8227CC-EAF1-4BD2-932B-2EC81A6C1366%7D.pdf>> (Acc. 2009-01-11)
- Handslaget: Regler och principer, 2006
<<http://www.rf.se/stockholm/files/{107AD98F-E601-4129-9415-2D5037E22694}.pdf>> (Acc. 2007-01-06).
- Handslaget: Utvärdering 2004-2007
<<http://www2.rf.se/stockholm/files/%7BA36BD424-852D-48A6-BAA3-14ED7499E469%7D.pdf>> (Acc. 2009-01-11)

Bilaga 1 Käll- och litteratursökning

Frågeställningar: 1. Vem styr över Handslaget, d.v.s. vem har den organisatoriska makten. 2. Vilka gynnas när idrottsföreningars och skolans fält korsas? 3. Vilka konsekvenser kring idrottsföreningars engagemang i skolan framträder i Stockholmsmodellen?

VAD?

Vilka ämnesord har du sökt på?

Ämnesord	Synonymer
<i>Handslaget</i> <i>Idrottspolitik</i> <i>Bourdieu</i>	<i>Här anger du vilka synonymer för ämnesorden du har använt.</i>

VARFÖR?

Varför har du valt just dessa ämnesord?

Handslaget är det som undersökningen handlar om, det är en form av idrottspolitik, det är RF som är idrottsrörelsen part och däri ingår Stockholms Idrottsförbund. Några mer specifika ämnesord har inte använts.

HUR?

Hur har du sökt i de olika databaserna?

Databas	Söksträng	Antal träffar	Antal relevanta träffar
<i>Libris</i>	<i>Handslaget</i>	<i>17</i>	<i>5</i>
	<i>Idrottspolitik</i>	<i>18</i>	<i>4</i>
<i>Artikelsök</i>	<i>Handslaget</i>	<i>36</i>	<i>5</i>
<i>GIHs bibliotek</i>	<i>Bourdieu</i>	<i>25</i>	<i>4</i>

KOMMENTARER:

När jag påbörjade min studie var Handslaget inne på år 3.

Bilaga 2 Intervjuguide

Öppna frågor:

- Inledningsfråga: Berätta kort om din bakgrund och anledningen till att du är involverad i Handslaget
- Hur ser de inblandade aktörerna, framförallt idrottsföreningarna, på Handslaget?
- Vem styr över Handslaget och vem gynnas?
 - Vilka fält dominerar, har makten? Föreningarna, Skolorna, Politikerna?
 - Vilka är med (dvs. vilka är innanför fältet?)
 - Skulle pengarna kunnat användas på annat sätt?
 - Vem har naturlig makt till att bestämma?
 - Vilka engagerar sig? Vad har de för bakgrund?
 - Vilka ungdomar är med? Vad har de för bakgrund? (socioekonomiska, de som redan är aktiva, nyfrälsta etc.)
- Hur lämpligt är det att föreningar engageras i skolan?
 - Vilka konflikter uppstår när kommunala-, skol- och ideella verksamheter - sammanblandas?
 - Kan olika logiker i olika fält skapa problem?
 - Vad ska vi ha utbildade lärare till om ideella ledare tar hand om skoldagen (fast det är väl på icke-skoltid?)
 - Är aktörerna tillräckligt eniga/like för att ett gott samarbete kan ske? På vilket sätt?
- Vad är det bästa resp. sämsta med Handslaget? På kort sikt, på lång sikt
 - Vilka värden ger Handslaget?
 - Vilka konsekvenser får Handslaget?
 - Vad kan Handslaget bidra med?
 - Uppfylls målen?
- Något övrigt att tillägga?

Intervjustöd: Syfte, frågeställningar, teoretiska utgångspunkter.

Bilaga 3 Goda exempel

I Stockholms Idrottsförbunds egen utvärderingsrapport framgår det att antalet aktiviteter har ökat från cirka 10 000 aktiviteter/år under första två åren till närmare 25 000 aktiviteter det fjärde och sista året. Antalet nya medlemmar har enligt deras statistik varit 3000 barn/år under de två sista åren av Handslaget.¹⁰⁹ Nedan presenteras två goda exempel från två olika nätverk under år 4.¹¹⁰

”Jag hade missat att friidrottsföreningen inte klarade sitt åtagande i skolan under 4 veckor på våren. Efter en diskussion mellan mig och läraren så bestämmer vi att hon kontaktar ridklubben som ligger nära skolan. Jag har tidigare pratat med en representant för ridklubben men inte hittat en ingång för ridklubben att vara med i vårt Handslag. Denne lärare lyckas dock komma överens med ridklubben att ge alla barna en chans att prova att rida. Jättekul tycker jag och jättekul har jag förstått att flickorna i årskurs 4 på skolan upplevt initiativet. Än roligare känns det då jag fått höra att även pojkarna är nyfiket intresserade. Läraren jag talar om är idrottslärare på skolan. Hennes insats har också uppmärksammats och uppskattats av rektorn på skolan. I den senaste lönerevideringen var hon en av de lärare som skolan valde att satsa extra på med ett bra lönepåslag. Handslaget betyder något!”

”En familjebehandlare i ett av Stockholms läns team berättar att hon arbetat med en familj där den 10-åriga sonen hade flera svårigheter. De hade en stående tid hos teamet på tisdagseftermiddagar och pojken var mycket angelägen om att mötena skulle bli av varje vecka. Tills han vid ett av mötena deklarerade att han inte kunde komma på tisdagarna längre eftersom man börjat med Handslaget på hans skola...och det skulle bli tisdagseftermiddagar. Det var fantastiskt att han ville vara med eftersom han tidigare inte varit intresserad av några idrottsaktiviteter och han hade också haft svårigheter i kamratkontakter. Handslaget löste inte alla pojkens svårigheter men hjälpte honom en bra bit på vägen genom att han kunde få möjlighet att hitta något som passade honom”

¹⁰⁹ Anders Nissar <anders.nissar@stockholmsidrotten.se> Handslaget: Utvärdering 2004-2007 <<http://www2.rf.se/stockholm/files/%7BA36BD424-852D-48A6-BAA3-14ED7499E469%7D.pdf>> (Acc. 2009-01-11), s. 28.

¹¹⁰ Anders Nissar <anders.nissar@stockholmsidrotten.se> Handslaget: Rapporter År 4, 2007 <<http://www2.rf.se/stockholm/files/%7B4C8227CC-EAF1-4BD2-932B-2EC81A6C1366%7D.pdf>> (Acc. 2009-01-11), s. 8.